

## **ФОРМУВАННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ У ФАХІВЦІВ НЕДЕРЖАВНИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРУКТУР**

Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) видала ISO 9001:2015 [1], оновлений стандарт систем управління якістю на більш високому рівні. Найбільш помітна відмінність нової редакції стандарту стосується змін його структури.

Класифікація ризиків означає систематизацію ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків в більш загальні категорії. Сучасна загальна або системна ризикологія пропонує кілька підходів до класифікації ризиків, що залежать від сфери їх застосування. Міжнародна асоціація фахівців з управління ризиками в документі «Generally Accepted Risk Principles» («Загальноприйняті принципи управління ризиком») [2] виділяє наступні види ризиків:

- операційний ризик (набір несприятливих подій, починаючи з технологічних і закінчуючи помилками персоналу);
- кредитний ризик (недотримання зобов'язань);
- ринковий ризик (зміни ринкових факторів);
- ризик бізнес-події (наприклад, невдалого прийняття бізнесових рішень).

Існує класифікація відповідно до рекомендацій Міжнародної асоціації фахівців з управління ризиками:

- за масштабами наслідків: незначні, допустимі, критичні, катастрофічні;
- за місцем виникнення: внутрішні, зовнішні (стосовно керованого об'єкта);
- за рівнем виникнення: окреме робоче місце або співробітник, структурний підрозділ, підприємство в цілому, галузь або група суміжних галузей, регіон, країна в цілому, глобальні ризики;
- за сферою походження: природно-екологічні, демографічні, геополітичні, соціально-політичні, адміністративно-законодавчі, виробничі, комерційні, фінансові, інноваційні тощо.
- за причинами виникнення: невизначеність майбутнього, недостатність інформації, суб'єктивні чинники;
- за природою об'єктів, схильних до ризику: власність, доходи, життя і здоров'я людей, цивільна відповідальність та ін.

Необхідність формування ризик-орієнтованого підходу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (далі – ЗВО СУН), зумовлюється тим, що сьогодні саме мислення на основі ризику перетворює всю систему управління в превентивний інструмент планування.

Додаткові ключові зміни полягають в тому, що великий акцент робиться саме на ризик-орієнтованому підході. У порівнянні із попередніми версіями ISO 9001 [1], новий варіант більше фокусується на процесному підході. Стандарт об'єднав процесний підхід, який полягає у систематичному

управлінні процесами та їх взаємозв'язком для досягнення поставлених цілей, з ризик-орієнтованим підходом (аналізом ризиків та можливостей). Головна відмінність ISO 9001:2015 [1] полягає в тому, що ризики тепер не головне.

Риск-орієнтований підхід дозволяє виявити загрози, дає можливість прогнозувати їх наступ та своєчасно вживати заходів щодо їх попередженню/зменшенню небажаних наслідків.

Впровадження системи якості на основі стандартів ISO є обов'язковою вимогою для ЗВО СУН, наслідування нової версії стандарту 2015 р. й буде сприяти впливу таких ЗВО у сучасні тенденції розвитку системи вищої освіти та сприяти системному вирішенню поставлених завдань.

Потужними засобами зниження ризиків у наш час на думку багатьох науковців стає розвиток і впровадження у повсякденну практику результатів наукових досліджень в сфері ризикології [3]. Ризикологія як новий напрямок у наукових дослідженнях отримала поширення в процесах пошуку ефективних рішень зниження кредитних і страхових ризиків. З пропозицією щодо розширення наукових досліджень у галузі ризикології для зниження юридичних ризиків в діяльності правоохоронних органів свого часу виступав представник харківської юридичної школи професор Віктор Грошеньов [4].

Тож, наша пропозиція полягає в тому, щоб використовувати напрацювання ризикології у освітній діяльності вищих навчальних закладів, які забезпечують потреби недержавних структур безпеки.

#### **Список використаних джерел:**

1. Національний стандарт України. ДСТУ ISO 9001:2015.
2. Кривошеїн В.В. Політична ризикологія: концептуально-парадигмальні та наукознавчо-праксеологічні засади : дис ... д-ра політ. наук: 23.00.01 / Кривошеїн В. В. . – Дніпропетровськ : Б.в., 2010 . – 332 с.
3. Charette R.N. Applications Strategies for Risk Analysis / R.N. Charette. – New York, v.p. : McGraw-Hill, 1990. – 570 p.
4. Холмс Э. Риск менеджмент: [перевод с англ. В. В. Хмелевская]. М.: Эксмо, 2007. – 304 с.